

Wat doet er echt toe?

Vierde bijdrage in een korte serie door Theo Joosten

Het laatste artikel in de serie “Wat doet er echt toe” gaat in op wat bijdraagt aan het algemeen belang. De vorige keer “the common good” genoemd. In het kort zijn dat drie activiteiten of gedragingen.

1 Gedragingen gericht op preventie

In de Adleriaanse psychologie wordt groot belang gehecht aan het voorkomen van ernstige misvattingen en problemen. De waarde zit hem vooral in een gelukkiger leven voor nu en later. Deze psychologie kenmerkt zich niet door langdurige behandelingen, liggend op een divan. Wel door een inzet van volwassenen om al vroeg deelnemend gedrag te ontwikkelen. Kinderen vertrouwen te bieden in hun vermogen bij te dragen en verantwoordelijkheid te geven, zijn stimulansen voor een gezonde ontwikkeling.

Ouders en leraren spelen belangrijke rollen in hoe kinderen de wereld gaan zien en wat zij gaan doen. Immers kinderen zien in hun directe omgeving hoe relaties verlopen, hoe mensen invulling geven aan relaties.

Een school en een gezin horen een democratische leefgemeenschap te zijn om de democratische way of life te leren. Het is democratie leren door te doen.

2 Bemoedigende gedragingen

Voortdurend bemoedigen of ontmoedigen we de mensen met wie wij omgaan en daardoor beïnvloeden wij daadwerkelijk hun mogelijkheden om het leven aan te kunnen” (citaat R. Dreikurs). Bemoedigen is vooral een geloof in de mogelijkheden en kracht van een mens. We kennen genoeg praktijken die haaks staan op een bemoedigende kwaliteit van een relatie. Bemoedigen begint dan ook met het voorkomen/dan wel sterk verminderen van ontmoediging. Rode draad van ontmoedigend gedrag is dat iemand zichzelf beter of meer voelt door anderen op zijn tekortkomingen te wijzen. Superieur zijn geeft immers een gevoel van eigen waarde, zo denkt men. En dan helpt het een ander zich kleiner te laten voelen. Stoppen met of verminderen van ontmoedigende reacties zijn het begin van bemoedigen.

3 Delen

Dit gedrag is gericht op het bieden van mogelijkheden tot delen, tot samen doen en samen oplossingen zoeken. Een mens zien als een sociaal wezen betekent dat een dergelijk uitgangspunt in de praktijk moet worden gebracht. Individual Psychologie is ook een psychologie van het toepassen van inzichten, van ideeën in handelen omzetten. Overleg op de werkplaats, gezins- en klassenraden zijn hiervan een prima voorbeelden. Hierin gaat het om manieren waarin ieder op een constructieve wijze kan bijdragen te komen tot oplossingen die voor ieder acceptabel zijn. Hier wordt in praktijk gebracht wat het betekent om samen beslissingen te nemen.

Dat is een leerproces en dat vraagt tijd en democratisch leiderschap, waarbij het belang van de gehele groep de focus heeft. In deze overlegvormen staat het helpen van elkaar centraal;

eigenlijk het criterium voor het al dan niet accepteren van voorstellen. Consensus leren zoeken, is een belangrijk middel ieder erbij te betrekken en acceptatie te verkrijgen. Soms moeten beslissingen worden genomen door de helft plus één. Vaak een laatste redmiddel of te gebruiken bij eenvoudige zaken.

Slot

Bovenstaande gedragingen ontwikkelen een democratische waarde als sociale verantwoordelijkheid op basis van respect; en met de inzet elkaar te helpen.

Voor veel kinderen (en misschien ook vele volwassenen) is het nog immer een verrijkende ervaring echt te voelen dat hun mening telt, dat ze kunnen meebeslissen. En dat ze ook leren dat dat geen vrijblijvende zaak is, maar ook de gevolgen ervaren: zowel de positieve als de negatieve. Leren door de consequenties te ervaren.

Wat er echt toe doet: is mens-zijn als samen mens-zijn te zien en bij te dragen aan een goed leven voor ieder.

Theo Joosten
Oktober 2020